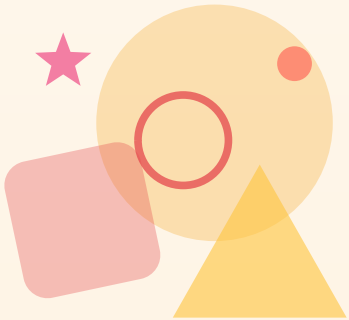
Talim Noktası.

5. Sınıf

Türkçe

İsimleri niteleyen ve belirten kelimeler; virgül, soru işareti ve büyük harfler

2. Tema: Atatürk'ü Tanımak · Konu 01 · Konu Anlatımı

2. TEMA

İsimleri niteleyen ve belirten kelimeler; virgül, soru işareti ve

Bu temada neler var?

1 Okuyalım: Dünün Sınıfı 4
2 Nasıl Bir İsim? Niteleyen Kelimeler 7
3 Kaç, Hangi? Belirten Kelimeler 11
4 Yazım ve Noktalama Köşesi 14
★ Konu Testi 20
★ Cevap Anahtarı 22

Eski bir okul çantasını düşününüz. Onu bir arkadaşınıza anlatırken yalnızca “çanta” demek yeter mi? “Kahverengi, deri, iki kayışlı bir çanta” dediğinizde arkadaşınızın gözünün önünde bir resim belirir. Bu konuda isimleri niteleyen ve belirten kelimelerin dile nasıl renk kattığını keşfedeceksiniz. Yazılarınızı da virgül, soru işareti ve büyük harf kurallarına göre düzenlemeyi öğreneceksiniz.

Bu konuda

- Özgün bir metni okuyacak, metinde açıkça söylenenleri bulacaksınız.
- İsimlerin nasıl olduğunu anlatan **niteleyen** kelimeleri ve sayısını, sırasını, hangisi olduğunu bildiren **belirten** kelimeleri tanıyacaksınız.
- Virgülü, soru işaretini ve büyük harfleri kurallarına uygun kullanacaksınız.
- Niteleyen ve belirten kelimeler yazılı sınavda ölçülmez: Onları metinde fark edip kendi cümlelerinizde kullanmanız yeterlidir. Konu testindeki bu kelimelerle ilgili sorular alıştırma içindir. Yazım ve noktalama kuralları yazılıda sorulabilir.

Anahtar kavramlar

niteleyen kelime · belirten kelime · betimleme · virgül · soru işareti · büyük harf

Etkinlik 1

Ön değerlendirme: Ne biliyorum?

1. “Masada bir kitap var.” ve “Masada kalın, mavi kapaklı bir kitap var.” cümlelerinden hangisi gözünüzün önünde daha canlı bir resim oluşturuyor? Nedenini bir cümleyle yazınız.
2. “Bu kitabı kimden aldın” cümlesinin sonuna hangi noktalama işareti konmalıdır?
3. “Kedimiz pamuk bahçede uyuyor.” cümlesinde bir yazım yanlışı var. Bulup düzeltiniz.
4. “Çantama kalem defter ve silgi koydum.” cümlesinde eksik olan noktalama işaretini yerine koyunuz.

Notlarım

1 Okuyalım: Dünün Sınıfı

Etkinlik 2

Okumadan önce

- Başlığı ve görseli inceleyiniz. “Dünün sınıfı” sizce neye benziyordu? Tahmininizi bir cümleyle yazınız.
- Metni sessiz okuyunuz. Okurken eşyaları anlatan kelimelere dikkat ediniz.

★ DÜNÜN SINIFI

Geçen hafta öğretmenimiz Selin Hanım sınıfa elinde küçük bir kutuyla girdi. Kutuyu masaya koydu, kapağını yavaşça açtı. İçinden sarı, yıpranmış bir defter çıktı.

— Bu defter büyük nineme aitmiş, dedi. Büyük ninem okuma yazmayı bu defterde öğrenmiş.

Defterin kenarları kıvrılmıştı. Sayfalarda iri, eğri büğrü harfler vardı. Her harf birkaç kez yazılmıştı. Hepimiz merakla deftere eğildik.

Selin Hanım bize bir öneride bulundu. Okul kütüphanesinde “Dünün Sınıfı” adını verdiğimiz küçük bir köşe hazırlayacaktık. Herkes evden eski bir okul eşyası getirecekti.

Ertesi gün sınıfımız küçük bir müzeye döndü. Emir, bakır bir hokka ile ince bir divit getirdi. Asya’nın elinde kahverengi, deri bir çanta vardı. Çantanın iki kayışı da eskimişti. Poyraz, sayfaları sararmış kalın bir okuma kitabı getirdi. Ben de büyük dedemden kalan kara taş tahtayı getirdim. Taş tahtanın tahtadan bir çerçevesi vardı.

En ilginç eşyayı Ilgaz’ın dedesi getirdi. Bu, iki kişilik ahşap bir okul sırasıydı. Sıranın üstünde yuvarlak bir oyuk vardı. Ilgaz’ın dedesi gülümseyerek anlattı:

— Bu sıra benim dedemin köy okulundan kalma. Dedem bu oyuğa hokkasını koyarmış. Divitin ucunu hokkaya batırıp yazarmış. Mürekkep damlarsa defter lekelenirmiş.

İki gün boyunca eşyaları raflara yerleştirdik. Her eşyanın yanına küçük bir kart koyduk. Kartlara eşyanın adını ve onu anlatan birkaç kelime yazdık. Benim kartımda “kara, ağır, eski taş tahta” yazıyordu.

Köşemiz açılınca ikinci sınıflar onu gezmeye geldi. Minik bir öğrenci taş tahtayı gösterdi:

— Bu kara taş ne işe yarıyor?

— Eskiden kâğıt pahalıymış, diye anlattım. Çocuklar bu taşa yazar, sonra silip yeniden yazarmış.

Öğrenci bir süre düşündü. Sonra parmağıyla taşın üstüne görünmez bir harf çizdi.

Selin Hanım o gün bize bir şey daha anlattı. Atatürk, yeni Türk harflerini halka tanıtmak için birçok şehri gezmişti. Kara tahtanın başına geçip harfleri kendisi göstermişti. Yeni harflerin öğretilmesine öncülük ettiği için ona "Başöğretmen" denir.

Akşam eve dönerken çantam her zamanki kadar hafifti ama içim doluydu. Eşyalar konuşmaz, diye düşündüm. Onları anlatan kelimeler konuşur.

Bu metin özgün olarak yazılmıştır.

Kelime köşesi

- **hokka:** İçine mürekkep konulan küçük kap; mürekkeplik.
- **divit:** Hokkadaki mürekkebe batırılarak yazı yazmaya yarayan bir tür kalem.
- **taş tahta:** Kayağan taştan yapılmış hesap ve yazı tahtası.

Etkinlik 3

Metinde ne yazıyor?

1. Selin Hanım sınıfa hangi eşyayla girdi? Bu eşya kime aitti?
2. Aşağıdaki tabloyu metne göre doldurunuz.

Kim?	Ne getirdi?	Eşyayı anlatan kelimeler
Emir		
Asya		
Poyraz		
Anlatıcı (ben)		
Ilgaz'ın dedesi		

1. Sıranın üstündeki yuvarlak oyuk ne işe yarıyordu?
2. Metne göre Atatürk'e neden "Başöğretmen" denir?

Ne öğrendik?

1. Metindeki olayların sırasını 1'den 4'e kadar numaralandırınız: ( ) İkinci sınıflar köşeyi gezdi. ( ) Selin Hanım eski bir defter gösterdi. ( ) Öğrenciler eşyaları raflara yerleştirdi. ( ) Öğrenciler evden eski eşyalar getirdi.

2. Minik öğrenci taş tahtanın ne işe yaradığını öğrenince ne yaptı?

3. Anlatıcının son cümlesine katılıyor musunuz? "Onları anlatan kelimeler konuşur." sözünü kendi cümlelerinizle açıklayınız.

Notlarım

2 Nasıl Bir İsim? Niteleyen Kelimeler

Metinde “kara taş tahta”, “ince bir divit”, “kalın bir okuma kitabı” sözlerini okudunuz. Bu sözlerdeki “kara”, “ince” ve “kalın” kelimeleri birer isim değildir. Hemen arkalarından gelen ismin nasıl olduğunu anlatırlar. Bu kelimeler olmasaydı tahtanın, divitin ve kitabın nasıl olduğunu bilemezdik.

Tanım İsmi niteleyen kelime

Bir ismin önüne gelip onun nasıl olduğunu anlatan kelimeye ismi niteleyen kelime denir. Bu kelimeyi bulmak için isme “Nasıl?” sorusunu sorarız.

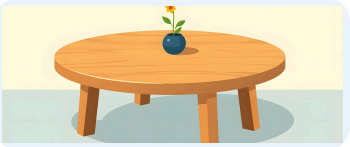
Niteleyen kelimeler bir ismin pek çok özelliğini anlatabilir. Aşağıdaki kartlarda bu özelliklerden altısını görüyorsunuz.

RENK

sarı yaprak: Nasıl bir yaprak? Sarı.

BİÇİM

yuvarlak masa: Nasıl bir masa? Yuvarlak.

BÜYÜKLÜK

kocaman karpuz: Nasıl bir karpuz? Kocaman.

TAT

ekşi limon: Nasıl bir limon? Ekşi.

DURUM

ıslak şemsiye: Nasıl bir şemsiye? Islak.

MADDE

ahşap kutu: Nasıl bir kutu? Ahşap.

Niteleyen kelimeyi bulalım

Bir isme birden çok niteleyen kelime gelebilir

Asya | **kahverengi,** | **deri** | bir | **çanta** | getirdi.

Nasıl bir çanta? kahverengi, deri

Poyraz | **kalın** | bir | **okuma kitabı** | getirdi.

Nasıl bir kitap? kalın

niteleyen kelime **isim** Ok, niteleyen kelimeden nitelediği isme gider.

Tuzağa düşme!

İsimden önce gelir

Bu konuda isimden hemen önce gelen ve o isme bağlanan kelimeleri inceliyoruz. “Çanta eskiydi.” cümlesinde “eski” kelimesi yine çantayı anlatır ama ismin önünde değildir. “Eski çanta” sözünde ise “eski”, ismin önünde durup onu niteler.

Örnek 1: Hokka ile divit

Soru: “Emir, bakır bir hokka ile ince bir divit getirdi.” cümlesindeki niteleyen kelimeleri ve niteledikleri isimleri bulunuz.

Çözüm: Önce cümledeki eşya adlarını buluruz: hokka, divit. Sonra her birine “Nasıl?” diye sorarız. Nasıl bir hokka? **Bakır.** Nasıl bir divit? **İnce.** Demek ki “bakır” kelimesi hokkayı, “ince” kelimesi diviti nitelemektedir.

Cümlelerimizi zenginleştirelim

Niteleyen kelimeler, okura bir resim çizer. Yazılarınızda bir varlığı ya da yeri anlatırken onları kullanırsanız okurunuz anlattığınız şeyi gözünde canlandırır. Varlıkları bu şekilde anlatmaya **betimleme** denir.

Önce ve sonra: Aynı cümleye niteleyen kelimeler ekleyelim

ÖNCE	SONRA
Kedi bahçede uyuyordu.	Tombul, tekir kedi güneşli bahçede uyuyordu.
Annem çorba pişirdi.	Annem sıcak, lezzetli bir çorba pişirdi.
Masada bir vazo vardı.	Yuvarlak masada mavi, ince bir vazo vardı.

Örnek 2: Bir yeri anlatalım

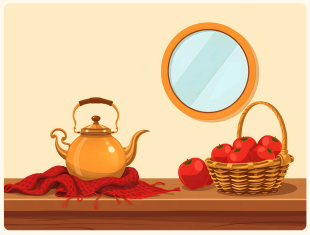
Soru: "Bahçede bir ağaç vardı." cümlesini en az iki niteleyen kelimeyle zenginleştiriniz.

Çözüm: Önce ağacın nasıl olduğunu düşünürüz: yaşlı mı, genç mi? Dalları nasıl? Sonra kelimeleri isimlerin önüne yerleştiririz: "Geniş bahçede **yaşlı, gölgeli** bir ağaç vardı." Bu cümlede "geniş" bahçeyi, "yaşlı" ve "gölgeli" ağacı nitelemektedir. Okur artık ağacı gözünde canlandırabilir.

Etkinlik 4

Betimleme ustası

1. Görseldeki eşyalardan birini seçiniz.
2. Seçtiğiniz eşyayı en az üç niteleyen kelimeyle anlatan iki cümle yazınız.
3. Cümlelerinizi arkadaşınıza okuyunuz. Arkadaşınız eşyayı görsele bakmadan tahmin edebildi mi?

Notlarım

Ne öğrendik?

1. "Yaşlı ağacın dalında küçük, beyaz bir kuş vardı." cümlesindeki niteleyen kelimelerin altını çiziniz ve niteledikleri isimleri yazınız.

2. Boşlukları birer niteleyen kelimeyle doldurunuz: "__ bir gökyüzü", "__ çorba", "__ bir yol".

3. "Kalem" ismini üç farklı niteleyen kelimeyle birlikte yazınız.

Notlarım

3 Kaç, Hangi? Belirten Kelimeler

Metinde “iki kayış”, “her harf”, “birkaç kelime”, “bu oyuk” gibi sözler de geçti. Bu sözlerdeki “iki”, “her”, “birkaç” ve “bu” kelimeleri ismin nasıl olduğunu söylemez. İsmin sayısını, sırasını ya da hangisi olduğunu bildirir. Bu kelimeler ismi belirtir.

Tanım İsmi belirten kelime

Bir ismin önüne gelip onun sayısını, sırasını ya da hangisi olduğunu bildiren kelimeye **ismi belirten kelime** denir. Bu kelimeyi bulmak için isme “Kaç?”, “Kaçıncı?” ya da “Hangi?” sorularını sorarız.

Belirten kelimelerin dört kümesi

İsmi belirten kelimeler

- **Sayı · Kaç?** — üç balon, iki kayış, yarım ekmek
- **Sıra · Kaçıncı?** — birinci basamak, üçüncü sıra, ilk gün
- **İşaret · Hangi?** — bu oyuk, şu kuş, o defter
- **Sayısı belli değil** — her harf, bazı kuşlar, birkaç kelime, birçok kitap

SAYI

üç balon: Kaç balon? Üç.

SIRA

birinci basamak: Kaçıncı basamak? Birinci.

İŞARET

şu kuş: Hangi kuş? Şu, gösterilen kuş.

BELLİ DEĞİL

birkaç kalem: Kaç kalem? Tam sayısı belli değil.

Bir isme hem belirten hem niteleyen kelime gelebilir

Önce belirten, sonra niteleyen kelime gelir

Sıralama: belirten + niteleyen + isim

Tuzağa düşme!

Soru soran belirten kelimeler

"Kaç kalem aldın?" ve "Hangi kitabı okudun?" cümlelerindeki "kaç" ve "hangi" kelimeleri de isimleri belirtir. Bu cümleler soru sorduğu için sonlarına soru işareti konur. Bu işareti 4. bölümde ayrıntılı öğreneceksiniz.

Örnek 3: Kuşlar ve ağaç

Soru: "Bu sabah iki küçük kuş yaşlı ağaca kondu." cümlesindeki belirten ve niteleyen kelimeleri bulunuz.

Çözüm: İsimleri buluruz: sabah, kuş, ağaç. Hangi sabah? **Bu:** belirten. Kaç kuş? **İki:** belirten. Nasıl kuş? **Küçük:** niteleyen. Nasıl ağaç? **Yaşlı:** niteleyen. "İki küçük kuş" sözünde belirten kelimenin niteleyen kelimeden önce geldiğine dikkat ediniz.

Etkinlik 5

Sınıfımızı sayalım

1. Sınıfınızdaki eşyaları sayınız. Her birini bir belirten kelimeyle yazınız. Örnek: otuz sandalye, bir dolap.
2. Sayamadığınız ya da tam sayısını bilmediğiniz eşyalar için “birkaç”, “bazı”, “birçok” kelimelerini kullanınız.
3. Listenizdeki üç eşyaya birer niteleyen kelime de ekleyiniz. Örnek: otuz mavi sandalye.

Ne öğrendik?

1. “Her sabah üç simit alırım.” cümlesindeki belirten kelimeleri ve belirttikleri isimleri yazınız.

2. Aşağıdaki sözlerin her birinde ismin önündeki kelimenin niteleyen mi belirten mi olduğunu yazınız: birkaç gün, uzun yol, şu kapı, tatlı çay, ikinci kat.

3. “Elma” ismini önce bir belirten, sonra bir niteleyen kelimeyle birlikte kullanarak bir cümle yazınız.

Notlarım

4 Yazım ve Noktalama Köşesi

Niteleyen ve belirten kelimeleri kullanarak zengin cümleler kurdunuz. Şimdi bu cümleleri doğru yazma zamanı. Bu bölümde virgülün dört görevini, soru işaretinin kullanımını ve büyük harflerin bazı kurallarını öğreneceksiniz.

Tanım Noktalama işareti

Yazıda anlamı açık hâle getirmek ve okumayı kolaylaştırmak için kullanılan işaretlere noktalama işareti denir. Nokta, virgül ve soru işareti bunlardan bazılarıdır. Hangi işaretin nereye konacağını cümlenin anlamı ve görevi belirler.

Virgül

Virgülün dört görevi

1 Eş görevli kelimeler arasında

Rafta hokka, divit ve kitap vardı.

Asya kahverengi, deri bir çanta getirdi.

2 Anlamı güçlendiren tekrarlarda

Kar, yine kar, her yer bembeyaz oldu.

Yürüdük, yürüdük, sonunda köşeye vardık.

3 Hitap sözlerinden sonra

Çocuklar, eşyaları rafa koyalım.

Sevgili Arkadaşım,

4 Sayılarda kesirleri ayırmak için

2,5 kilogram (iki tam, onda beş)

0,75 metre (sıfır tam, yüzde yetmiş beş)

Tuzağa düşme!

"Ve" bağlacından önce virgül konmaz
Sıralanan kelimelerin sonuncusu "ve" ile bağlanırsa "ve" kelimesinden önce de sonra da virgül konmaz: "Emir, Poyraz ve ben kütüphaneye gittik." Yanlış: ✗ "Emir, Poyraz, ve ben..."

Örnek 4: Virgülü yerleştirelim

Soru: "Asya kahverengi deri bir çanta getirdi." cümlesinde virgül nereye konmalıdır? Nedenini açıklayınız.

Çözüm: "Kahverengi" ve "deri" kelimelerinin ikisi de çantayı niteler; ikisi de aynı görevdedir. Eş görevli kelimeler arasına virgül konur: "Asya kahverengi, deri bir çanta getirdi."

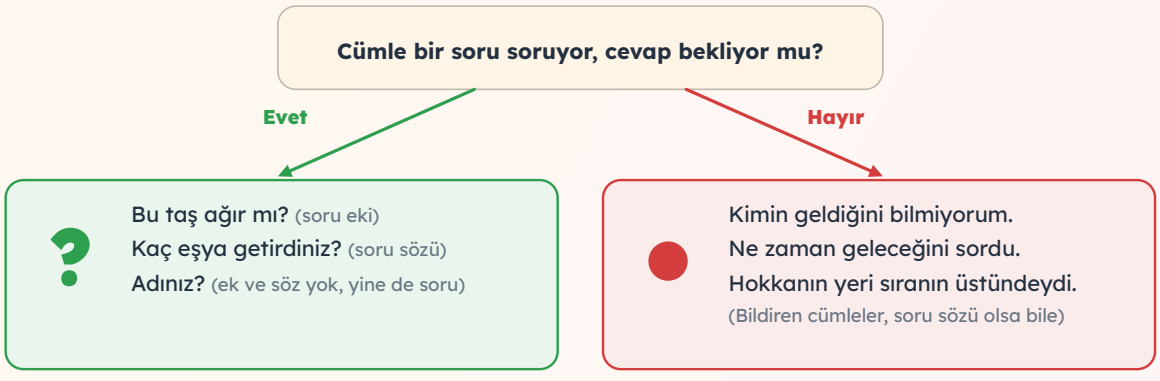
Soru işareti

Soru işareti, soru soran cümlelerin sonuna konur. Bir cümlenin soru olup olmadığını anlamak için şu üç duruma bakarız:

Soru işaretinin kullanıldığı yerler

- **Soru eki içeren cümleler:** "Bu taş ağır mı?" "Köşemizi gezdiniz mi?"
- **Soru sözü içeren cümleler:** ne, kim, nasıl, nerede, neden, kaç, hangi gibi kelimelerle sorulan sorular: "Bu oyuk ne işe yarıyor?" "Kaç eşya getirdiniz?"
- **Soru eki ya da soru sözü olmadığı hâlde soru bildiren cümleler:** "Adınız?" "Sınıfınız?"

Sonuna ne koyalım?

Tuzağa düşme!

Soru sözü olan her cümle soru değildir
"Kimin geldiğini bilmiyorum." cümlesinde "kim" sözü var ama cümle bir soru sormuyor, bir durumu bildiriyor. Bu yüzden sonuna nokta konur. Karar verirken cümlenin bir cevap bekleyip beklemediğine bakınız.

Büyük harfler

Büyük harfle başlayanlar

- **Cümleler:** "Köşemiz açıldı." Tırnak içine alınan cümleler de büyük harfle başlar: Öğretmenimiz "Eşyalar da anlatır." dedi.
- **Şiirlerde dizeler:** Her dize büyük harfle başlar.
- **Kişi adları ve soyadları:** Mustafa Kemal Atatürk, Selin Yılmaz.
- **Ad ve soyadlardan önce ya da sonra gelen unvanlar, saygı sözleri, lakaplar:** Selin Hanım, Doktor Kaan Bey, Mimar Sinan, Nene Hatun.
- **Cümle içinde özel adın yerine kullanılan makam sözleri:** Köşemizi Müdür de gezdi.
- **Saygı sözlerinden sonra gelen makam sözleri ve mektuplardaki hitaplar:** Sayın Müdür, Sevgili Arkadaşım, Değerli Öğretmenim.
- **Hayvanlara verilen özel adlar:** Pamuk, Tarçın, Karabaş.

Tuzağa düşme!

Akrabalık adları küçük harfle başlar
Akrabalık bildiren kelimeler adın arkasında küçük harfle yazılır: "Duru teyzem", "Asya ablam". Ancak lakap ya da unvan olarak kullanılan akrabalık adları büyük harfle başlar: "Dede Korkut". Mektup hitaplarında da hitabın kelimeleri büyük harfle başlar: "Sevgili Ninem,"

Şimdi bütün kuralları bir arada görelim. Anlatıcımız Defne, ninesini "Dünün Sınıfı" köşesine davet etmek için bir mektup yazdı. Mektuptaki numaralı yerleri inceleyiniz.

Notlarım

Defne'nin davet mektubu

Numaralı yerler bu konudaki kuralları gösterir

Sevgili Ninem,[1]

Okul kütüphanemizde eski okul eşyalarından bir köşe hazırladık. Rafta bakır bir hokka, ince bir divit, kalın bir kitap[2] ve kara bir taş tahta var. Köşemizi Selin Hanım[3] ile birlikte kurduk. Kütüphanenin kedisi Tarçın[4] da taş tahtanın yanında uyuyor. Bizi cuma günü ziyaret eder misin?[5]

Defne

1. Mektup hitabı büyük harfle başlar, arkasına virgül konur.
2. Eş görevli kelimeler virgülle ayrılır; "ve" kelimesinden önce virgül konmaz.
3. Addan sonra gelen saygı sözü büyük harfle başlar.
4. Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar.
5. Soru eki "mi" ile soru soran cümlenin sonuna soru işareti konur.

Defne'nin sınıfı köşe için aşağıdaki dörtlüğü yazdı. Her dizenin büyük harfle başladığına, sıralanan kelimeler arasındaki virgüle ve soru işaretine dikkat ediniz.

Köşemizin şiiri

Hokka, divit, eski defter
Dünden bize selam yollar.
Bu sıraya kaç çocuk oturdu?
Her harfte bir umut parlar.

Etkinlik 6

Görev kartı: Davet mektubu

Ürün: Bir davet mektubu. **Süre:** 1 ders saati. **Çalışma:** bireysel.

1. Bir aile büyüğünüzü okulunuzdaki bir etkinliğe davet eden kısa bir mektup yazınız.
2. Mektubunuza bir hitapla başlayınız ve hitaptan sonra virgül koyunuz.
3. Etkinliği anlatırken en az üç niteleyen ve iki belirten kelime kullanınız.
4. Mektubunuzda en az bir soru cümlesi ve en az bir sıralama (virgüllü) bulunsun.
5. Yazdıktan sonra büyük harfleri ve noktalama işaretlerini kontrol listesiyle gözden geçiriniz.

★ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçüt	Tam (3)	Kısmen (2)	Henüz değil (1)
İçerik	Etkinlik, yer ve zaman açıkça anlatılmış.	Bir bilgi eksik.	Davet anlaşılmıyor.
Kelime seçimi	En az üç niteleyen ve iki belirten kelime yerinde kullanılmış.	Kelimeler eksik ya da tekrarlı.	Hiç kullanılmamış.
Virgül ve soru işareti	Hitap, sıralama ve soru cümlesi doğru noktalanmış.	Bir-iki yanlış var.	Çok yanlış var.
Büyük harfler	Cümle başları, adlar, unvanlar ve hitap doğru yazılmış.	Bir-iki yanlış var.	Çok yanlış var.

Tuzağa düşme!

Yanılgı avı

Aşağıdaki cümlelerde birer yanlış var. Doğrusu yanlarında yazıyor.

- ✗ “Defne, Asya, ve Emir geldi.” → ✓ “Defne, Asya ve Emir geldi.” (“Ve” kelimesinden önce virgül konmaz.)
- ✗ “Kimin geldiğini bilmiyorum?” → ✓ “Kimin geldiğini bilmiyorum.” (Cümle soru sormuyor.)
- ✗ “Asya Ablam bize geldi.” → ✓ “Asya ablam bize geldi.” (Akrabalık adı küçük harfle başlar.)
- ✗ “Torbada 2.5 kilogram un var.” → ✓ “Torbada 2,5 kilogram un var.” (Ondalık kesirlerde virgül kullanılır.)

✓ Ne öğrendik?

1. Hangi cümlede virgül hitaptan sonra kullanılmıştır?
   A) Ece, Duru ve Alp geldi.
   B) Çocuklar, eşyalarınızı rafa koyunuz.
   C) Koştu, koştu, sonunda yetişti.
   D) Torbada 1,5 kilogram un var.

2. Aşağıdakilerden hangisinin sonuna soru işareti konmalıdır?
   A) Kimin aradığını bilmiyorum
   B) Bu kitabı kimden aldın
   C) Hokkanın yeri sıranın üstündeydi
   D) Ne zaman geleceğini sordu

3 Hangi cümlede büyük harflerle ilgili bir yanlış yapılmıştır?

A) Selin Hanım bize bir defter gösterdi.
B) Kedimiz Tarçın rafın üstünde uyudu.
C) Dün Duru Teyzem bize geldi.
D) Sayın Müdür, köşemize sizi de bekleriz.

4 Aşağıdaki cümleleri yazım ve noktalama bakımından düzelterek yeniden yazınız.

- "çocuklar bu köşeyi birlikte hazırlayacağız."
- "Bu sıra kaç yaşında."
- "Rafta hokka divit ve kitap var."
- "Köpeğimiz karabaş bahçede oynuyor."

5 "Dünün Sınıfı" metninden ismi niteleyen iki, ismi belirten iki kelimeyi nitelediği ya da belirttiği isimle birlikte yazınız.

Notlarım

Konu Testi

✓ Ne öğrendik?

Aşağıdaki soruları dikkatle okuyunuz. Her sorunun doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Defne, "Dünün Sınıfı" köşesi için bir yazı hazırladı. Yazısının ilk paragrafı şöyledir: "Dedemin eski çantasında sarı bir defter buldum. Defterin kapağında küçük bir resim vardı."
Bu paragrafın birinci cümlesinde ismi niteleyen kelimeler hangi seçenekte birlikte verilmiştir?
A) eski, sarı
B) dedemin, bir
C) çantasında, defter
D) bir, buldum

2. Selin Hanım, köşeye gelen konukların okuması için öğrencilerden eşyaları anlatan birer cümle yazmalarını istedi. Dört öğrencinin yazdığı cümlelerden yalnız birinde ismi belirten bir kelime kullanılmıştır.
Bu cümlelerin hangisinde ismi belirten bir kelime vardır?
A) Yıpranmış defter rafın köşesinde duruyordu.
B) Üçüncü rafta bakır hokka duruyordu.
C) Ağır taş tahta duvara dayalıydı.
D) Kahverengi çanta eskimişti.

3. Efe, bahçedeki ağaçları anlatan bir defter sayfası hazırlıyor. Sayfadaki cümlelerden birinin boşluğuna ağaçların sayısını bildiren bir kelime yazacak.
"Bahçedeki … ağaç bu yıl meyve verdi." cümlesinde boş bırakılan yere "Kaç?" sorusunun cevabı olan bir kelime getirilecektir. Hangi kelime getirilmelidir?
A) yaşlı
B) yeşil
C) büyük
D) iki

4. Yazım denetimi yapan bir öğrenci, sınıf gazetesindeki dört cümlenin virgüllerini kontrol etti. Cümlelerden yalnız birinde virgül kurala uygun kullanılmıştır.
Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül doğru kullanılmıştır?
A) Emir, Poyraz, ve ben kütüphaneye gittik.
B) Pazardan elma, armut ve ayva aldık.
C) Ece ve, Selin birlikte resim yaptı.
D) Kalemimi, defterimi, ve silgimi unuttum.

5 Ilgaz, dedesiyle yaptığı konuşmayı deftere yazdı. Cümlelerin sonuna noktalama işareti koymayı unuttuğu için şimdi onları tamamlıyor.
Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna soru işareti konmalıdır?

A) Bu eşyayı dedemden aldım
B) Hokkanın içine mürekkep konurdu
C) Divitle nasıl yazı yazılırdı
D) Eski sıralar ahşaptan yapılırdı

6 Selin Hanım, öğrencilerin köşe için yazdığı kartlardan ve mektuplardan dört cümle seçip tahtaya yazdı. Öğrencilerden bu cümleleri büyük harflerin kullanımı bakımından incelemelerini istedi.
Aşağıdaki cümlelerin hangisinde büyük harflerin kullanımıyla ilgili bir yazım yanlışı vardır?

A) Asya Ablam bize kitap getirdi.
B) Kedimizin adı Tarçın.
C) Selin Hanım sınıfa girdi.
D) Sevgili Arkadaşım, mektubunu aldım.

KENDİME NOT

Bu konuda	Evet	Kısmen	Henüz değil
Bir metinde açıkça söylenenleri bulabiliyorum.			
İsimleri niteleyen kelimeleri bulup kendi cümlelerimde kullanabiliyorum.			
İsimleri belirten kelimeleri fark edebiliyorum.			
Virgülü eş görevli kelimelerde, tekrarlarda, hitaptan sonra ve kesirlerde kullanabiliyorum.			
Soru işaretini doğru yerde kullanabiliyorum.			
Büyük harf kurallarını uygulayabiliyorum.			

Notlarım

Cevap Anahtarı

Ön Değerlendirme

1. Kişisel cevap. Örnek: İkinci cümle daha canlı bir resim oluşturur; çünkü kitabın nasıl olduğunu anlatan “kalın” ve “mavi kapaklı” sözleri var.
2. Soru işareti konmalıdır: “Bu kitabı kimden aldın?” Cümlede “kim” soru sözü vardır ve cümle bir cevap bekler.
3. “Kedimiz Pamuk bahçede uyuyor.” Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar.
4. “Çantama kalem, defter ve silgi koydum.” Sıralanan kelimelerin arasına virgül konur; sonuncusundan önce “ve” geldiği için orada virgül yoktur.

1. Okuyalım: Dünün Sınıfı

1. 4, 1, 3, 2.
2. Parmağıyla taşın üstüne görünmez bir harf çizdi.
3. Kişisel cevap. Örnek: Eşyalar kendini anlatamaz; onların nasıl olduğunu, ne işe yaradığını kelimelerle anlatırız.

2. Nasıl Bir İsim? Niteleyen Kelimeler

1. yaşlı (ağaç), küçük (kuş), beyaz (kuş).
2. Kişisel cevap. Örnek: bulutlu bir gökyüzü, sıcak çorba, uzun bir yol.
3. Kişisel cevap. Örnek: kırmızı kalem, kısa kalem, sivri kalem.

3. Kaç, Hangi? Belirten Kelimeler

1. her (sabah), üç (simit).
2. birkaç: belirten; uzun: niteleyen; şu: belirten; tatlı: niteleyen; ikinci: belirten.
3. Kişisel cevap. Örnek: Sepetten iki kırmızı elma aldım.

4. Yazım ve Noktalama Köşesi

1. **B.** “Çocuklar” bir hitaptır; hitaptan sonra virgül konur. A’da eş görevli kelimeler, C’de tekrar, D’de kesir vardır.
2. **B.** “Kim” soru sözüyle bir soru soruluyor. A ve D bir durumu bildirir; C soru değildir.
3. **C.** Akrabalık adı küçük harfle yazılır: “Duru teyzem”.

4. “Çocuklar, bu köşeyi birlikte hazırlayacağız.” / “Bu sıra kaç yaşında?” / “Rafta hokka, divit ve kitap var.” / “Köpeğimiz Karabaş bahçede oynuyor.”
5. Örnek: niteleyen: kalın (kitap), ahşap (sıra); belirten: iki (kayış), her (harf).

Konu Testi

1. **A.** “Nasıl çanta?” sorusunun cevabı “eski”, “Nasıl defter?” sorusunun cevabı “sarı”dır. “Bir” ismin nasıl olduğunu anlatmaz; ismi belirten bir kelimedir.
2. **B.** “Üçüncü” kelimesi “Kaçıncı raf?” sorusunun cevabıdır ve sırayı bildirir. Öteki cümlelerdeki “yıpranmış, ağır, taş, kahverengi” kelimeleri “Nasıl?” sorusunun cevabıdır; ismi niteler.
3. **D.** “Kaç ağaç?” sorusunun cevabı “iki”dir. “Yaşlı, yeşil, büyük” kelimeleri “Nasıl?” sorusunun cevabıdır.
4. **B.** Sıralanan kelimeler virgülle ayrılır; sonuncusu “ve” ile bağlanırsa “ve” kelimesinin önüne de arkasına da virgül konmaz.
5. **C.** Cümlede “nasıl” soru sözü vardır; cümle soru sorar. Öteki cümleler bir bilgi verir, sonlarına nokta konur.
6. **A.** Akrabalık bildiren kelimeler adın arkasında küçük harfle yazılır: “Asya ablam”. Hayvanlara verilen özel adlar, unvanlar ve mektuplardaki hitaplar büyük harfle başlar.

Notlarım